

Svar på frågor i enkät

Kartläggning av regionala idrottsanläggningar i Stockholms län och förslag till prioriteringar för nya

30 november 2012

Förbund: Stockholms Flygsportförbund
Mitt namn: Björn Hårdstedt (ordförande)
Min e-post: bjorn.hardstedt@flygsport.se

1. Hur skulle ni beskriva de senaste 15 årens utveckling inom idrotten i Stockholms län? (Trender, processer och utmaningar)

För vår del har det gått stadigt utför. Samtliga flygsportgrenar har fått sämre eller helt uttraderad tillgång till anläggningar inom länet. Fallskärms hoppning, segelflyg och konstflyg finns inte längre i länet. De är ”avskaffade” och har sökt sig till angränsande län med långa resor till anläggningarna som följd. Fallskärms hoppningen i Mälardalen har tappat uppskattningsvis 25 000 hopp om året sedan den sista fallskärms hoppningsanläggningen i Stockholms län (Tullinge) försvann.

2. Hur skulle ni beskriva den idrottspolitik som förs i Sverige på regional och lokal nivå?

Vi ser många positiva uttalanden, policyer och projekt. Men om man tittar på t.ex. Stockholms stads idrottspolitiska program så finns två saker som inte längre betonas på samma sätt i det senaste programmet, jämfört med Alf Samuelssons klassiska program från 90-talet. Dels idrottens betydelse även för vuxna. Och dels behovet av regionalt samarbete när det gäller anläggningar för smalare idrotter, vilket ju råkar vara ämnet för denna enkät.

3. Hur skulle ni beskriva anläggningsfrågornas utveckling i Stockholms läns kommuner?

Har svårt att uttala oss för andra idrotters räkning. När det gäller flygsport så har några av våra grensporter fått ett starkt stöd av Stockholms stad för att bevara och utveckla sina idrottsplatser. I en del andra kommuner är det tvärtom. På vissa platser har kommunens politiker och/eller tjänstemän intagit en avvisande inställning till flygsport. Striden om Ekholmsnäsbacken i Lidingö är ett sådant exempel. I Järfälla har de tysta flygsporterna ett starkt stöd från idrottspolitikerna att fortsätta verksamheten på marken som blir kvar av Barkarby flygfält när Barkarbystaden byggs, men det finns tjänstemän i kommunen som sätter käppar i hjulet.

4. Vilka regionala idrottsanläggningar har ni tillgång till idag?

5. Vilket är ert behov av regionala idrottsanläggningar? (Både på kort och lång sikt)

Fråga 4 och 5 besvaras tillsammans. Först måste man definiera ”idrottsanläggning”. För oss är luften den viktigaste delen av idrottsanläggningen. Marken använder vi för att starta och landa. De flesta av våra grensporter är dock platsbundna med behov av anläggningar med särskilda egenskaper (ett berg eller en sluttning, en startbana, ett gräsfält). För t.ex. ballongflygarna är marken däremot bara en temporär plats där man startar och landar men inte uppehåller sig.

De flesta av våra anläggningar är per definition regionala, eftersom de flesta av våra klubbar också är det. Egentligen är det bara modellflygklubbarna som i viss utsträckning har en lokal förankring. Här följer en sammanfattning av de viktigaste anläggningarna i Stockholms län idag:

Ballong: Har inga anläggningar utöver sina privata lokaler för förvaring. Största svårigheterna gäller luftrummet där det blivit nästan omöjligt för andra än kommersiella aktörer att få tillstånd att flyga i huvudstaden. Starter sker på utvalda platser som för det mesta är natur- och parkmark. Landningarna sker lite varstans, men det finns några platser man siktar på, t.ex. Årstafältet, Gärdet, Barkarbyfältet. På några av dessa platser har funnits klagomål på fordonstrafik när landande ballonger ska hämtas, men för det mesta är ballongflygningen mycket uppskattad av allmänheten. En sak man efterlyser inom ballongflyget är en centralt belägen plats för påfyllning av gasol (som används för att värma luften i ballongerna).

Fallskärm: Ingen anläggning inom länets gränser. Stockholms Fallskärmsklubb hoppar i Tierp och är väldigt aktiva med nyligen genomförda investeringar med sikte på att kunna arrangera internationella tävlingar, kanske till och med ett VM. Bland annat har man byggt ”swoop-dammar” som används vid spektakulära landningstävlingar. Närmsta anläggning söder- och västerut finns i Nyköping och Västerås.

Hängflyg (flygning hängande på mage under en drakliknande vinge): Grenen håller på att komma igång igen efter att ha varit i det närmaste försvunnen i Stockholm. Flyger främst på Barkarbyfältet och på Granholmstoppen (flygbacken på Järvafältet). Vintertid startar man med bogsering på sjöis.

Konstflyg (akrobatikflygning med motorflygplan): Förekommer inte i länet. De sista konstflygarna höll till på Barkarby flygfält som lades ned (för motorflyg) 2010.

Modellflyg: Några klubbar lyckas hålla kvar sina klubbfält som besöks av aktiva från hela länet. Vallentunafältet är väldigt aktivt med en stor ungdomsverksamhet. På Barkarby och Tullinge flygs det också fortfarande, men generellt är läget lite uppgivet. Stor kontrast jämfört med för bara tio år sedan, då t.ex. den stora modellflygträffen på Barkarbyfältet lockade tusentals besökare. En utvecklingsmöjlighet är de små mikromodellflygplanen som med fördel flygs i hallar inomhus. Bland annat hyr modellflygarna stora hallen på Bosön någon gång varje år. Här finns stor potential för barn- och ungdomsverksamhet. Modellflyg är den enda flygsportgren som i någon nämnbar omfattning rapporterar LOK-stödstimmar.

Motorflyg: Allmänflyget som det formellt kallas i flygsammanhang, befinner sig lite på gränsen för vad vi normalt kallar ”idrott”, och har dessutom en egen parallell organisation (KSAK) som bevakar flygplatsfrågan i Stockholm. Därför har inte Stockholms Flygsportförbund flygplatsfrågan överst på agendan. Men vi konstaterar att i och med att både Barkarby och Tullinge lagts ned har två fantastiska flygsportmiljöer försvunnit och dess aktiva skingrats, och det har påverkar även övriga flygsportgrenar. Det finns några gräsfält kvar i länet, t.ex. Skå-Edeby i Ekerö, med begränsad möjlighet att ta emot nya aktiva. Många av dem som vräkts från Tullinge och Barkarby har slutat flyga, medan andra hittat flygfält utanför länets gränser.

Segelflyg: Samma läge som fallskärms hoppningen, ingen verksamhet i länet. Stockholms Segelflygklubb håller till i Enköping på mark som arenderas av Stockholms stad (ersättning för Skarpnäck som tidigare var klubbens hemvist). Närmsta anläggning söderut finns i Gnesta och Eskilstuna. Att segelflyget inte längre finns i länet beror dock inte bara på brist på mark, utan även på att luftrummet är trångt med trafik till flera internationella flygplatser.

Skärmflyg: Ökar i antalet aktiva trots att anläggningsfrågan är ständigt prekär.

Anläggningarna i Barkarby och Södertälje är de enda stadigt tillgängliga vinschfälten i länet (start med vinschbogsering för höjdflyg). I övrigt flygs det på berg och i backar som väljs beroende på vindförhållanden. Under vintertid används ibland sjöis för bogseringsstart. De enda gemensamma anläggningarna i länet som har någon slags officiell status som idrottplats för skärmflyg är Granholmstoppen på Järvafältet som byggts om med pengar från Idrottslyftet, samt Barkarbyfältet och Ingarö sportfält där kommunala beslut givit skärmflygarna tillgång till marken.

Paramotor (skärmflyg med propeller på ryggen): Växande gren som helt saknar fast plats för att utöva flygning, och tvingas flytta runt på olika ställen med tillfälliga tillstånd från markägare.

6. Hur ska man gå tillväga för att få till fler regionala idrottsanläggningar? (Förutsättningar och eventuella hinder)

Inom flygsport så vore det ett stort fall framåt bara vi kunde trygga de anläggningar som finns idag. Vi vill att våra anläggningar ska få status som idrottsplatser i detaljplan. Vi försöker föra dialog med markägare, ofta kommuner, men det räcker med att en tjänsteman slutar eller att ett överordnat intresse dyker upp så är allt arbete förgäves.

Exempel 1: Gräset hade knappt hunnit växa klart på den ombyggda Granholmstoppen som Stockholms stad och Idrottslyftet tillsammans lagt nästan en halv miljon kronor på, och skärmflygklubben tusentals arbetstimmar, förrän en plan dök upp att bygga om anläggningen till begravningsplats.

Exempel 2: Sigtuna Modellflygklubb hade en fin anläggning som delfinansierats med offentliga bidrag. Plötsligt blir klubben vräkt av den statliga markägaren Sveaskog och står nu utan anläggning.

Exempel 3: I Ekholmsnäsbacken, där häng- och skärmflygare hållit till och varit uppskattade av allmänheten i 20 år, byggs en golfbana. Trots att samexistens vore fullständigt möjlig, och en fantastisk multisportande idrottsmiljö och mötesplats skulle kunna bli resultatet, förklaras flygsportarna oönskade av både golfentreprenör och kommun.

Vi har inga andra ”maktmedel” än vår förmåga att inspirera och övertala. Möjligen kunde tydligare press från Stockholms idrottsförbund på de kommuner där våra kritiska anläggningar finns vara till hjälp.

När det gäller modellflyg skulle man kunna tänka sig en helt ny lokalisering av en regional anläggning, på ett ställe där man kan köra även med de ”tung” maskinerna utan att bullret stör några kringboende. Just nu är det dock osäkert om viljan och kompetensen inom modellflyget i Stockholm riktigt räcker för en sådan satsning.